

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความคิดสร้างสรรค์เป็นการคิดที่เน้นความสามารถทางการใช้สมองระดับสูงของมนุษย์ที่เป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาตนเองและสังคมให้ดำรงอยู่และเจริญก้าวหน้าต่อไปไม่หยุดยั้ง (ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา, 2545, หน้า 5) ดังนั้นความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นสิ่งจำเป็นมากในปัจจุบัน จะเห็นว่าไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา ที่ปัจจุบันทุกแขนงเน้นให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ สถาบันการศึกษาต่างมีนโยบายผลิตผู้เรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์ นักวิชาการให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ส่วนด้านการดำเนินชีวิต ในปัจจุบันล้วนเกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ทั้งสิ้น ในการทำงานไม่ว่าจะในสาขาอาชีพใดต่างเน้นให้ผลลัพธ์ของงานมีความคิดสร้างสรรค์เป็นส่วนประกอบเสมอ สินค้า บริการเน้นความคิดสร้างสรรค์เป็นจุดขาย แต่ทว่ามนุษย์ที่มีความคิดสร้างสรรค์ยังมีน้อยไม่พอกับความต้องการของสังคม จึงต้องเร่งให้มีการจัดกระบวนการศึกษาเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นในผู้เรียน (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, 2546, หน้า 46)

การจัดกระบวนการศึกษาเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์นั้นพบว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (2544, หน้า 3) หมวดที่ 1 มาตรา 7 ระบุไว้ว่า ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กรมวิชาการ (2551, หน้า 2 - 5) ที่กล่าวว่า นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย ใฝ่มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ อีกทั้งได้ระบุนุสมรณะสำคัญของผู้เรียนไว้ 5 ประการ ซึ่งสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนประการที่ 2 กล่าวไว้ว่า ผู้เรียนต้องมีความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่มีจำเป็นมากใน

ปัจจุบัน จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระบุให้ผู้เรียนเป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้นผู้เรียน ทุกคนควรเป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์

โรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา อำเภอเถิน จังหวัดลำพูน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 จัดการเรียนการสอนภายใต้วิสัยทัศน์จะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ชั้นดีที่ได้รับการยอมรับจากผู้มีส่วนร่วมว่าผู้เรียนเก่ง ดี มีสุข และมีเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาคือ ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ฉะนั้นผู้เรียนจึงควรเป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ ตามข้ออ้างอิงข้างต้น แต่ผู้วิจัยพบว่าจากผลการวัดความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ปีการศึกษา 2551 (สุกิตรา ตูยาสัย, 2545, หน้า 68) นักเรียนกลับมีความคิดสร้างสรรค์ใน ระดับต่ำ อาจเนื่องด้วยการเรียนการสอนยังไม่ได้เน้นที่จะพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เท่าที่ควร เพราะฉะนั้นจึงควรจัดการเรียนการสอนที่เน้นพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียน

ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเน้นความคิดสร้างสรรค์นั้น ผู้วิจัยเห็นว่าควรที่จะพัฒนา ควบคู่กับการเขียนเชิงสร้างสรรค์เพราะ การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นทักษะที่ใช้แสดงออกทาง อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด จินตนาการทางความคิดสร้างสรรค์ออกมาเป็นถ้อยคำที่สละสลวย ได้ใช้ ความสามารถทางสมองอย่างเต็มที่ นอกจากนั้นการเขียนเชิงสร้างสรรค์ยังเป็นชิ้นงานที่กระตุ้นให้ ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลินนำความคิดไปสานต่อเพื่อพัฒนาสังคมให้มีความทันสมัย มีแนวทาง ในการดำเนินชีวิต และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ต่อไป จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องฝึกทักษะ การเขียน เชิงสร้างสรรค์ เพื่อช่วยพัฒนาทักษะและส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนให้เกิดขึ้น เป็น พลังในการพัฒนาประเทศในอนาคต (สุชัยฉญา วงศ์เวสซ์, 2551, หน้า 3) ดังความเห็นของ ถวัลย์ มาศจรัส ที่บอกว่างานเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นงานเขียนที่แสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ของ ผู้เขียนด้วยสำนวนภาษาที่มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง หรือมีรูปแบบการเขียนที่แปลกใหม่ มี คุณค่าและเป็นที่ยอมรับของสาธารณชน (2545, หน้า 4) จะเห็นว่าการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็น การเขียนที่สามารถถ่ายทอดถึงจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้หลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กล่าวไว้ว่าสิ่งที่ นักเรียนจะเรียนรู้ในภาษาไทยมี 5 ประการ ในประการที่ 2 การเขียน ประกอบด้วย การเขียน สะกดตามอักขรวิธี การเขียนสื่อสาร โดยใช้ถ้อยคำและรูปแบบต่างๆ ของการเขียน ซึ่งรวมถึง การเขียนเรียงความ ข้อความ รายงานชนิดต่างๆ การเขียนตามจินตนาการ วิเคราะห์วิจารณ์ และ เขียนเชิงสร้างสรรค์ (กรมวิชาการ, 2551, หน้า 1) ซึ่งการเขียนเชิงสร้างสรรค์ประกอบด้วย

การเขียนหลายประเภท ดังนี้ การเขียนเรียงความ นิทาน เรื่องสั้น นวนิยาย และ บทร้อยกรอง (กรมวิชาการ, 2551, หน้า 63) ในบรรดาประเภทของงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ผู้วิจัยตระหนักว่า นิทานเป็นงานเขียนที่ช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทั้งของผู้เขียนและทั้งของผู้อ่านและนิทานยังเป็นงานเขียนที่อยู่ในทุกสังคมทุกยุคทุกสมัยนอกจากจะทำให้ผู้อ่านสนุกสนานเพลิดเพลินแล้วยังมีจุดมุ่งหมายในการขัดเกลาสร้างสรรค์สังคม เป็นเครื่องมือในการสั่งสอนอบรมคนในสังคม มีข้อคิด คติเตือนใจให้ผู้อ่านสามารถไปประยุกต์และปฏิบัติใช้ในชีวิตประจำวันได้ และโดยส่วนใหญ่ผู้อ่านนิทานจะอยู่ในวันเด็กที่ซึมซับเนื้อหา ข้อคิดเตือนใจ รวมถึงเรียนรู้วัฒนธรรมต่างๆ ที่อยู่ในนิทานได้ง่าย ฉะนั้นแล้วผู้ที่เขียนนิทานได้ก็ต้องเป็นผู้ที่ตระหนักถึงข้อคิด คติเตือนใจ การประพฤติปฏิบัติตัวที่ดีในชีวิตประจำวันด้วย เป็นคนช่างสังเกต รอบรู้ในทุกเรื่อง สามารถประยุกต์ความรู้เดิมเข้ากับความรู้ใหม่อย่างสร้างสรรค์

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจจะพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการเขียนนิทาน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้กับนักเรียนนั้น ผู้วิจัยสนใจที่จะทดลองใช้เทคนิคกอร์ดอนมาพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เพราะผู้วิจัยเห็นว่าเทคนิคกอร์ดอนเป็นเทคนิคที่ใช้กระบวนการกลุ่มช่วยกันคิด โดยที่สมาชิกกลุ่มจะต้องไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์ความคิดของผู้อื่นหรือประเมินความคิดของผู้อื่น ปล่อยให้ความคิดหลั่งไหลออกมาเรื่อยๆ คล้ายกับระดมสมอง แต่เทคนิคกอร์ดอนมีหลักการที่ดีกว่าตรงที่ ปัญหาที่มอบให้สมาชิก กล่าวคือเทคนิคกอร์ดอนจะให้คำถามหรือปัญหาที่มีลักษณะกว้างๆ ไปก่อนแล้วค่อยๆ จำกัดให้แคบลงมาซึ่งส่งผลต่อผู้เรียนหรือสมาชิกในแง่ของความสามารถด้านการคิดอเนกนัย ซึ่งจะดีกว่าการระดมสมองที่ผู้เรียนจะถูกขัดขวางความคิดสร้างสรรค์ด้วยปัญหาที่มอบให้ แต่เทคนิคกอร์ดอน ผู้เรียนสามารถคิดหาวิธีการหรือคำตอบได้เรื่อยๆ และมากเพราะไม่ถูกจำกัดด้วยปัญหาที่มีรายละเอียดมากมาย ในคราวเดียว และผู้สอนจะพยายามกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้คำตอบเท่าที่ผู้เรียนได้คิดขึ้นในตอนแรกแต่ใช้ไม่ได้หลังจากที่ผู้สอนจำกัดปัญหาให้แคบลงไปโดยอาจจะใช้วิธีการตัดแปลงหรือปรับเปลี่ยนความคิดบางส่วนให้ใช้ได้ขึ้นมาและสอดคล้องกับปัญหานั้นๆ Gordon (1961, อ้างใน สมศักดิ์ ภูวิภาดาพรรณ 2544) นอกจากนี้เทคนิคกอร์ดอนยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกทางความคิดอย่างอิสระเต็มที่ ได้เล่นในบรรยากาศการเรียนที่ผ่อนคลาย ทำให้ผู้เรียนเกิดความสุขเพราะการเล่นเกิดจากความสนใจ ความสมัครใจ ความสนุกสนาน ซึ่งมีผลต่อแรงจูงใจของผู้เรียน โดยจะไม่มีใครวิพากษ์วิจารณ์ความคิดของผู้อื่นและตนเอง เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ และเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในกลุ่ม และกับสิ่งต่างๆ จะทำให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการเขียนนิทาน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการเขียนนิทาน โดยใช้เทคนิคออร์คอน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา อำเภอเถิน จังหวัดลำพูน เพื่อผลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและการพัฒนาการเรียนการสอนของผู้วิจัย และบุคคลอื่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการเขียนนิทาน โดยใช้เทคนิคออร์คอน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา อำเภอเถิน จังหวัดลำพูน ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา อำเภอเถิน จังหวัดลำพูน ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 41 คน โดยวิธีสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย คือ การใช้เทคนิคออร์คอนพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการเขียนนิทาน

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนตามแผนการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการเขียนนิทานโดยใช้เทคนิคออร์คอน
3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่	ความคิดสร้างสรรค์ในการเขียนนิทาน

สมมติฐานการวิจัย

ความคิดสร้างสรรค์ในการเขียนนิทานของนักเรียนที่เรียน โดยใช้เทคนิคออร์คอน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความคิดสร้างสรรค์ในการเขียนนิทาน หมายถึง ความสามารถในการเสนอแนวคิดที่แปลกใหม่ไม่ซ้ำใคร มีการจัดระเบียบความคิดเชื่อมโยงต่อเนื่อง และมีข้อคิดต่อตนเองและมีประโยชน์ต่อสังคม

เทคนิคกอร์ดอน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่ผู้สอนไม่บอกปัญหาหรือโจทย์ตรงๆ กับนักเรียน แต่ผู้สอนจะใช้คำถาม/ประโยค/ข้อความบอกใบ้ให้นักเรียนหาคำตอบ โดยปัญหาหรือโจทย์ 1 ปัญหาผู้สอนจะใช้คำถาม/ประโยค/ข้อความใบ้ให้นักเรียนประมาณ 4-7 ครั้ง ครั้งแรกจะใบ้จากคำถาม/ประโยค/ข้อความที่กว้างที่สุด ไกลจากปัญหาที่สุดให้นักเรียนหาคำตอบ แล้วค่อยๆ ใช้คำถาม/ประโยค/ข้อความใบ้แคบเข้าไปเรื่อยๆจนสุดท้ายบอกปัญหาที่แท้จริง ขณะที่นักเรียนหาคำตอบผู้สอนจะต้องพยายามให้นักเรียนใช้คำตอบเก่าหรือคิดแปลงคำตอบเก่าที่เคยตอบในการใบ้ครั้งก่อนมาตอบในครั้งใหม่ เพื่อท้ายที่สุดจะได้คำตอบที่แปลกใหม่ที่สอดคล้อง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

เมื่อสิ้นสุดกระบวนการวิจัยแล้ว ก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยใช้เทคนิคกอร์ดอนในการเขียนชนิดอื่นๆ
2. เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเขียนนิทานหรืองานเขียนประเภทบันเทิงคดี
3. เพื่อเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาความคิดสร้างสรรค์